

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

טוראי עטרה (קריינדיל) אברמסון ז"ל

בת רבקה ואביגדור

נולדה בוילון, פולין

בתאריך כ"ג בטבת תרפ"ז, 28/12/1926

שרתה בחיל הרגלים

נפלה בעת מילוי תפקידה

בתאריך ד' באייר תש"ח, 13/5/1948

נקברה בהר הרצל

אזור: א חלקה: 18 שורה: 12 קבר: 41

בת 21 בנפלה

קורות חיים

עטרה, בתם של רבקה ואביגדור אברמסון, נולדה ביום כ"ג בטבת תרפ"ז (28.12.1926) בפולין, בעיירה ויילון שבמחוז לודז'. בת למשפחה חסידיית מפורסמת. נתחנכה חינוך דתי, וכן למדה בבית ספר עממי בעיר הולדתה.

ויילון שכנה בדרום-מערב פולין, כמאה קילומטר מהעיר הגדולה לודז'. רבים מהיהודים שהתגוררו בה עסקו במסחר, הפיצו מוצרים תעשייתיים וקנו את התוצרת החקלאית מידי אוכלוסיית הכפר. בראשית המאה העשרים החלה ההשכלה לחדור לוויילון, והדבר התבטא בין היתר בחינוך יהודי חילוני. אוכלוסיית היהודים גדלה בהתמדה וערב מלחמת העולם השנייה הגיעה לכ-4,200 נפש.

הקהילה היהודית התפתחה, נוסדו חברת ספרים ובנק יהודי, וארגונים ציוניים החלו לפעול. הספרייה היהודית הייתה למרכז תרבותי חשוב בעיירה, ולידה פעלו מועדון ספורט וחוג דרמטי. בהיות העיירה מרוחקת מנתיבי הרכבת הראשיים, יזמה קבוצת יהודים הקמת קו אוטובוסים קבוע בין ויילון ללודז', וכך נוספו מקורות תעסוקה.

בשנות השלושים גברה האנטישמיות בוויילון. החרם הכלכלי גרם להתרוששות הדרגתית של היהודים ומוסדות הקהילה החלו להתארגן

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

לפעולות של עזרה הדדית. בסוף שנות השלושים רבו מעשי הפרובוקציה, כגון יידוויי אבנים לבית הכנסת.

ויילון נחרבה כליל ביומיים הראשונים לפרוץ מלחמת העולם השנייה (ספטמבר 1939) עקב הפצצות כבדות, ויהודים רבים נמלטו. מרביתם חזרו לאחר כיבוש ורשה והתגוררו בחורבות הבתים או בצריפים. אליהם נוספו פליטים רבים שהגיעו לעיירה. יהודים רבים נאסרו, והגברים נחטפו לעבודות כפייה במחנות באזור פוזנאן או אף בשטח גרמניה.

במסגרת "מבצעי ההפחדה", שאורגנו לפי הוראותיו של הימלר, סבלה הקהילה היהודית בוויילון מפעולות טרור ורצח שכללו גם תליות פומביות. אחת מהן התרחשה ביום 6 בינואר 1942, אז תלו הנאצים בפומבי עשרה יהודים. באפריל 1942 הוצאו מוויילון 2,000 איש ונשלחו למקום לא ידוע. אלפי יהודים גורשו לחלמנו, וכ-900 איש הועברו לגטו לודז'.

כעבור ארבעה חודשים נערך מבצע חיסולו של גטו ויילון. תחילה נרצחו החולים המאושפזים בבית החולים, ומי שניסו להסתתר נורו למוות. יהודי הגטו נצטוו להתייצב בכיכר העיר ומשם הובלו אל הכנסייה המקומית, שם הוחזקו צפופים ודחוסים במשך ארבעה ימים. בהתאם להחלטות "ועידת ונזה", בה סוכם על ביצוע החיסולים בהדרגה, נערכה סלקציה, ומי שלא נבחרו לעבודות כפייה הוסעו לחלמנו, שם נרצחו במשאיות הגז.

משפחתה המסועפת של עטרה הושמדה בשואה, אך היא הצליחה להינצל. בתחילה הוגלתה למחנות הסגר בגרמניה, אחר כך הובאה למחנה המוות אושוויץ והתענתה שם בייסורים נוראים, אך שרדה.

עם השחרור בשנת 1945 הצטרפה עטרה, שהייתה בעלת רגש דתי עמוק ותמיד הקפידה בתפילתה הרצינית ובזהירותה בשמירת מצוות, לקיבוץ דתי של תנועת "נוח"ס" (נוער חלוצי מאוחד) - תנועה שאיגדה נוער יהודי מכל המפלגות הציוניות בשאיפה לעלות לארץ ישראל ולחיות בה חיי הגשמה. נוח"ס הקימה בגרמניה כמה חוות הכשרה, ובאחת מהן שהתה עטרה זמן מה. בהמשך עברה עם חברי התנועה את הגבול לאיטליה.

אחרי עוד נדודים הצטרפה באביב 1946 לקבוצת "אילה" של תנועת הנוער הדתי "בני עקיבא", קבוצה שהחלה הכשרה זמנית באיטליה, בוויילמדונה שליד אלסנדריה. עטרה מצאה את מקומה בקבוצה החדשה, למדה

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

עברית והשתתפה בכל פעולות התרבות. יחד עם חבריה העפילה ארצה ב-
2 באוגוסט 1946 באונייה "כ"ג יורדי הסירה".

האונייה, שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה", הפליגה מנמל
בוקה-די-מגרה באיטליה כשעל סיפונה 790 מעפילים מארצות מזרח
ומרכז אירופה, חברי תנועות נוער שונות. בהגיעה לאזור קפריסין נתגלתה
על ידי מטוס סיור, ומשחתת של הצי המלכותי הבריטי השתלטה על
הספינה וגררה אותה לנמל חיפה. המעפילים פתחו בשביתת רעב במחאה
על גירושם הצפוי, אך לאחר מאבק אלים הועלו בכוח לאונייה בריטית
ונלקחו למחנות בקפריסין.

עטרה וחבריה שהו כחצי שנה במחנה בקפריסין. היא זכתה להגיע לארץ
רק בסוף פברואר 1947. קרוביה הפצירו בה שתישאר אצלם, אך בהיותה
נלהבת לחיי קיבוץ ביכרה להצטרף לכפר עציון, שנוסד על ידי חברי
תנועתה עוד בגליציה ב-1934. עד מהרה נקלטה במקום ובחברה, והחלה
רוכשת ביטחון בשפה העברית.

כפר עציון היה הראשון ביישובי גוש עציון שבלב הר חברון. על פי החלטת
החלוקה של האו"ם, החלטת כ"ט בנובמבר 1947, לא נכלל גוש עציון
בתחומי המדינה היהודית. מיד לאחר ההחלטה פתחו ערביי הסביבה
בהתקפות על הגוש ועל הדרכים אליו, וצרו עליו מכל עבר.

המערכה על גוש עציון נתפסה כחלק מהמערכה על ירושלים. לפיכך הוכן
הגוש למלחמה בנשק, בביצורים ובלוחמים. כל אנשי הגוש, ועטרה
ביניהם, שירתו במחוז ירושלים של ה"הגנה", שלימים הפך לחטיבת
"עציוני", היא חטיבת "ירושלים" (חטיבה מספר 6). ה"הגנה" תגברה את
הגוש בלוחמים מחטיבת "הראל" של הפלמ"ח ומאנשי החי"ש (חיל
השדה) של הארגון מירושלים ומתל אביב.

בששת חודשי המערכה הבאים היה גוש עציון נתון במצור, אי בודד של
התיישבות יהודית בשטח עוין. הקשר עם מתיישביו נשמר תודות לכמה
כלי רכב שפרצו את הדרך אליו מירושלים, בעיקר בחודשי המצור
הראשונים, לרוב בסיוע אבטחה בריטית, וכן תודות לכמה מטוסים קלים
שעשו שימוש במנחת מאולתר שהוקם במקום. מפעם לפעם הוצנחו לגוש
מעט אספקה ונשק שנשלחו על ידי מפקדת ה"הגנה".

בתקופת המצור על כפר עציון עברה עטרה אימונים בנשק, סיימה
קורסים לעזרה ראשונה והשתתפה בשמירה. היא הפגינה אומץ לב רב,

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

הייתה רצינית ואחראית בעבודה, מעורה במקום, דרוכה לכל קריאה, מטפלת בפצועים במסירות ובעדינות.

בשל שליטתו של גוש עציון על הכביש המחבר בין חברון לירושלים פתח הצבא הירדני הסדיר ("הלגיון הערבי") במתקפה עזה עליו עוד קודם לסיום המנדט וצאת הבריטים מהארץ. ב-12 במאי 1948 פתחו חיילי הלגיון הירדני בהתקפה רבת עוצמה על משלטי הגוש והצליחו לבתרו לשניים. למחרת, ד' באייר תש"ח (13.5.1948), פרץ כוח הלגיון את ביצורי כפר עציון כשבעקבותיו המוני ערבים מכפרי הסביבה. המגינים הישראלים הצטוו להפסיק את האש ולהיכנע והתרכזו ליד בניין בית הספר. לפתע פתחו הערבים באש על הנכנעים. חלקם נהרגו, ואחרים הצליח לברוח אל מרתף המנזר הגרמני, ממנו ניסו להמשיך להילחם. הערבים, שלא יכלו לחדור לתוך המקלט, השליכו פנימה רימונים רבים ולבסוף פוצצו את הבניין על יושביו.

נשות הכפר, ובהן עטרה, שהו בתחנת העזרה הראשונה שבמקלט, שם שימשו כחובשות. עם כל יושבי הבניין נקברה עטרה למוות תחת ההריסות.

כ-130 ממגיני כפר עציון נפלו באותו יום. למחרת, ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948), יום הכרזת המדינה, נכנעו מגיני יתר שלושת יישובי גוש עציון: רבדים, משואות יצחק ועין צורים. ביום זה חדל הגוש מלהתקיים ושרידי מגיניו הלכו לשבי הירדני. הם אלו שדיווחו על מותה של עטרה לנציגי "הצלב האדום".

עטרה הייתה בת עשרים ואחת שנים בנפלה.

גופות הנופלים נותרו במקום במשך כשנה ויותר. שרידיהם נאספו בשנת 1949 במבצע מיוחד של הרבנות הצבאית.

עטרה הובאה למנוחת עולמים עם יתר חללי גוש עציון בקבר אחים גדול בהר הרצל בירושלים, בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה בחשוון תשי"א (17.11.1949).